

עטרת שלום

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים

פרשת בא

בס"ד, עש"ק פרשת בא
ג' שבט תשע"ב – שנה ג' גליון ק"ה

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
6:27	5:48	4:33		
6:23	5:49	4:46		
6:30	5:51	4:49		
6:20	5:41	4:38		

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וַיֹּאמֶר הוֹי"ה אֵל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהַּ כִּי אֲנִי הִכְפַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְאֶת לֵב עַבְדֵּי לְמַעַן שְׁתִּי אֶתִּי אֶלֶּה בְּקִרְבּוֹ. וְלִמְעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנִי בְּנֶד וְכֵן בְּנֶד אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלַתִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֶתְנִי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בָּם וַיִּדְעֶתְם כִּי אֲנִי הוֹי"ה (י א-ב).

העליונה, ועי"ו נעשה כל ענין שכירת הכלים ופיזור כל הרפ"ח ניצו"ק עיי"ש.

וזה שמסיים התורה שכל הכוונה הוא את אשר התעללתי במצרים לשון העלאה, להעלות את האותיות שהם אלו הניצוצין שנפלו במצרים.

וידעתם כי אני הוי"ה שעוד צריכים לתקן את בחינת הדעת שהיתה בגלות במצרים כידוע (שם בשער הכוונות ובפע"ח בדרושי הפסח), שהיה חסר מהם הדעת להכריע שיש בורא המחדש בכל רגע מעשה בראשית, והוא ממלא כל עלמין, ולית אתר פנוי מיניה, וממש אלופו של עולם בכל תנועה, עד שבא משה רבינו בחינת הדעת, ועל ידי הנסים שנעשו על ידו, נתפרסם שיש בורא המחדש ומחיה בכל רגע את כל העולמות, ולית אתר פנוי מיניה ממש כמבואר ממרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (בעש"ט עה"ת שמות מז).

ועי"ו שיתקנו ויבררו את האותיות שנפלו במצרים, תהיו ראויים לקבל את אותיות התורה בהר סיני כמ"ש 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה' (לעיל ג יב), היינו שכל תכלית גלות מצרים היתה כדי לברר משם האותיות התורה, ועי"ו יהיו ראויים לקבלת התורה, וזה היה עי"ו שהיכה אותם בעשר מכות, ויצאו משם כל האותיות התורה, וכו' אח"כ בני ישראל לעשרת הדברות, ולקבלת האותיות התורה בשלימות.

(רעוא דרעוין תשס"ט לפ"ק)

וגם נתקנים עי"ו אל"ה בקרבו היינו כמו שמבואר ממרן הארזי"ל (שם בדרושי הפסח), שיש ק"ך צירופי אלהי"ם, וכ"ד צירופים מתחילה באות א', וכ"ד באות ל', וכ"ד באות ה', וכ"ד באות י', וכ"ד באות מ', וכל יניקתו של פרעה היה, מן מ"ח צירופים האחרונים שכנגד שני אותיות מ"י של שם אלהי"ם, ואמנם השי"ת כדי להכניעו, הכה אותו עשר מכות מן ג' אותיות אל"ה משם אלהי"ם, אשר הוא לא היה נאחו ויונק מהם, וזמ"ש למען שתי אותיות אלה בקרבו ר"ל כי שלש אותיות אל"ה דאלהי"ם אשר לא היה לפרעה אחיזה ויניקה, בהם היה רוצה להכותו עי"ו, ולחברם עם ב' אותיות מ"י אשר בקרבו של פרעה שהוא יונק מהם, ועל ידי התחברותם יושלם שם אלהי"ם שהוא כח הדין, ואז יכהו עי"ו עיי"ש.

ולדרכינו הכוונה שע"י אותיות אלה יוציאו את היניקה שהיה לו בכ"ב האותיות, כי צריך שתבוא אל פרעה למען אותיות התורה ששתי בקרבו, וצורך עתה להעלותן ולהוציאן, על כן הכבדתי את לבו. ועל זה ממשיך התורה לומר עוד, שגם התיקון לאלו הכ"ב אותיות שנפלו במצרים תלוי ולמען תספר באזני בנך תיקון בחינת אוזן, כמו שאומרים חז"ל (קידושין כב:) און ששמעה קולי על הר סיני. ומבואר ממרן הארזי"ל (ע"ה שער דרושי הנקודות פ"ב) הטעם למה השבעה מלכים תתאין מתו, לפי שהיה חסר מהם אור האזן

צריך לדעת למה נתן התורה ב' טעמים למה הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו, אחד למען שתי אתתי, והשניה ולמען תספר באזני בנך.

והביאור בזה יש לומר, דהרי עי"ו אותיות התורה נברא העולם, כמו שאיתא בזה"ק (ח"ב קסא.) אסתכל באורייתא וברא עלמא ובאורייתא אתברי עלמא. היינו שבכל העולם יש בהם אותיות התורה. וכן אמרו חז"ל (ברכות נה.) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. וכשהאדם חוטא ח"ו יורדים אותיות התורה להקל"י. וזה ידוע ממרן הארזי"ל (שער הכוונות דרושי הפסח ד"א. פע"ח שער חג המצות פ"א) שכל ענין ירדתן של ישראל בגלות מצרים, היתה כדי לתקן את הניצוצין שירדו באותן ק"ל שנים שפירש אדה"ר מאשתו.

וזהו מה שמרמזו כאן התורה, האיך יתקנו ויעלו את אלו הניצוצין האותיות שבמצרים, שיצאו מבחינת הכבדתי בחינת חכמה, כי כב"ד בני' ל"ב נתיבות חכמה. ומלכו בחינת בינה, כמו שאיתא בפתח אליהו בתיקו"ז (הקדמה יז), בינה לבא ובה הלב מבין. שמחכמה ובינה יצאו כל הכ"ב אותיות כמבואר ממרן הארזי"ל (עץ-חיים שער מנת"א פ"ה).

ואיך מתקנים אותם עי"ו למען שתי אתתי היינו כי אתתי בני' ח"י פעם שם מ"ה, וכידוע (עץ-חיים שער התיקון פ"א) ששם מ"ה החדש הוא המתקן והמברר כל הניצוצין, שהם אלו הכ"ב אותיות.

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו ז"ע

וְאִם יִמְעַט הַבֵּית מִהֵיזֵת מִשָּׁה וְלָקַח הוּא וְשִׁכְנוּ הַקֶּרֶב אֶל בֵּיתוֹ בְּמִקְסַת נִפְשֵׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוּ תִכְסֹּוּ עַל הַשָּׂה (יב ד).

וּאִם יִמְעַט הַבֵּית מִהֵיזֵת מִשָּׁה [וּדְרָשׁוּ חו"ל] מַחֲוֹתוֹ שֶׁל שֵׁה (פסחים פט.) [שהוא] בַּקְּמָנוֹת, וְלָקַח הוּא אֲמוֹנַת אֱלֹהוֹת, דְּלִית אַתְרַּ פְּנוּי מְנִיָּה, וּבְכַל תְּנוּעָה אֲלוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם גְּנִי, וּבֹזֵה יִתְמַתְקוּ הַדֵּינִים, וְשִׁכְנוּ רוּא דְּצִדִּיק (תיקו"ז מג:). הַקֶּרֶב אִף שֶׁהוּא בַחֲלָם, הוּא כְמוֹ 'כֹּל הַקֶּרֶב הַקֶּרֶב אֶל מִשְׁכַּן הו"ה' (במדבר יז כח) שֶׁמִּקְרַב עֲצָמוֹ אֶל בֵּיתוֹ וְלֹא שֵׁם עֲצָם קֶרֶב, הֵינּוּ שִׁיקְשֵׁר עֲצָמוֹ עִם צִדִּיק הַדָּרוֹר, שֶׁמִּקְרַב עֲצָמוֹ אֶל בֵּיתוֹ לְהַשְׁפִּיעַ בֵּה כֹּל טוֹב.

(היכל הברכה) מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וְאִם יִמְעַט הַבֵּית מִהֵיזֵת מִשָּׁה וְלָקַח הוּא וְשִׁכְנוּ הַקֶּרֶב אֶל בֵּיתוֹ בְּמִקְסַת נִפְשֵׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוּ תִכְסֹּוּ עַל הַשָּׂה (יב ד).

רְצָה לֹמַר אִם יִמְעַט מַלְכוּת שְׁמַיִם, מִהֵיזֵת מִשָּׁה שֶׁהוּא בַחֲנִיַּת יִסוּד צִדִּיק, כִּי רַבִּינוּ הָאֱלֹהִי הַקְּדוֹשׁ מִרְן הָאֲרָ"י זִלְה"ה, מַחֲלֵק לְאוֹת ה' ל' ד', וְעַם ש' הִרִי שֵׁם שְׁד"י, שֶׁהוּא כִּיסוּד צִדִּיק כְּנוּדַע. וְהוּא שְׁבַנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יוֹכְלוּ לְהַעֲלוֹת מ"ג עַל יְדֵי תַפְלַתָּם וְעַבְדוּתָם וּבְלִימוּדָם, עַבְדוּ דַחְקוֹת עוֹל הַגְּלוּת שִׁישׁ לָהֶם, א"כ מַה יַעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁצָּרִיכִים שִׁיהִיָּה לָהֶם חֵלֶק בִּיחּוּד הוּא ג"כ, לֹזֵה אִמְרַ הַקַּב"ה כְּבִיכּוֹל וְלָקַח הוּא וְשִׁכְנוּ הַקֶּרֶב אֶל בֵּיתוֹ הֵינּוּ שִׁישְׁתַּתְּףָּ עֲצָמוֹ לְאִישׁ הַכֹּשֵׁר תַּלְמִיד חֶכֶם וְרֹא שְׁמַיִם שֶׁהוּא קֶרֶב אֶל בֵּיתוֹ. בְּמִכְסַת נִפְשוֹת הוּא לְשׁוֹן כְּסוּי וְלְבוֹשׁ, כְּלוֹמַר שִׁיקְרַב עֲצָמוֹ לְאִישׁ הַצִּדִּיק הַכֹּשֵׁר הַזֶּה, שֶׁבִּשְׁבִּיל מַעֲשִׂים טוֹבִים שְׁלוֹ הוּא מְגִינ וּמְכַסֵּה עַל שֹׂאֵר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּנוּדַע מְרוֹ"ל, שִׁישׁ כְּמַה אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים עוֹבְדֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ שְׁבוּכּוֹתָם עוֹמֵד הָעוֹלָם כְּכֹלל, וְה"ה כֹּאֵן אִמְרַ הַקַּב"ה כְּבִיכּוֹל וְלָקַח הוּא וְשִׁכְנוּ בְּשׁוֹתְפוֹת הַקֶּרֶב אֶל בֵּיתוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, בְּמִכְסַת נִפְשוֹת שִׁישׁ בּוֹ כַח לְכַסּוֹת נִפְשוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִבּוֹא עֲלֵיהֶם שׁוֹם קְטָרוֹג. אִישׁ לְפִי אֲבָלוּ בְּסוּד 'אֲכַלָּה וּמַחַתָּה פִּיה' (משלי ל כ) שֶׁהוּא לְשׁוֹן יִחּוּד כְּנוּדַע מְרוֹ"ל (יִמָּא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו ז"ע

לִיל שְׁמֵרִים הוּא לְהוֹי"ה לְהוֹי"ה מְאַרְץ מְצָרִים הוּא הַלְּיָלָה הַזֶּה לְהוֹי"ה שְׁמֵרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדָרְתָם (יב מב).

לְכַאוּרָה קֶשֶׁה לְהַבִּין אֶת הַפְּסוּק, שְׁמַתְחִילָה אִמְרַ לִיל שְׁמֵרִים הוּא לְהוֹי"ה, וְאַחַר כֵּךְ אִמְרַ הַלְּיָלָה הוּא לְה' שְׁמֵרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְאִפְשֵׁר לֹמַר שׁוּה יְדוּעַ מִחֲכֻמוֹ"ל (יִלְקוּ"שׁ שְׁמוֹת רִמּוֹ קֶצֶה) עַה"פ 'זֹאת עָרַם וְעִירָה' (יְחֻזְקָא לִזוּ ו), שְׁבַמְצָרִים הִיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עָרוֹם מִן הַמְּצוּוֹת. וְהוּוּ הַמְּעַם מַה שְׁאִמְרוּ חו"ל (הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח) 'וְיוֹצֵאֵנוּ הו"ה מִמְצָרִים' (דְּבָרִים כו ח) לֹא עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְלֹא עַל יְדֵי שְׂרָף וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ. כִּי הִרִי הַמַּלְאָכִים נִבְרָאִים מִמְּצוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ חו"ל בְּמִסְכַּת אֲבוֹת (פ"ד מ"א), אֲבָל כֹּאשֶׁר הִיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עָרוֹם מִמְּצוּוֹת וְלֹא נִבְרָאוּ מַלְאָכִים, לְכֵן הִיָּה מוֹכַרְח הַבּוֹרָא עוֹלָם כְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֲרֵץ מִצְרַיִם.

וְגַם אִיתָא בְּמִדְרַשׁ (שְׁמוֹר"ר ג ד), שְׁמוֹשָׁה רַבִּינוּ ע"ה שֶׁאֵל מֵאִיזָה זְכוּת הַבּוֹרָא עוֹלָם מוֹצִיאִם מִמְצָרִים, וְאִמְרַ לוֹ הַקַּב"ה 'בְּהוֹצִיאָךְ אֶת הָעָם מִמְצָרִים תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהַר הַזֶּה' (ג יב), שְׁבוּכּוֹת הַתּוֹרָה"ק אֲשֶׁר עַתִּידִים הֵם לְקַבֵּל אוֹתָהּ, בּוֹכּוֹת זֶה מוֹעִיל לָהֶם עַכְשִׁיו שִׁיגֵן עֲלֵיהֶם לְגֹאֹל אוֹתָם מִעַבְדוֹת לַחַיּוֹת.

וְזֶה אִמְרַתִּי רֵאִיָּה שְׁכַתוֹב 'אֲנִכִּי ה' אֲלָקֶיךָ הַמַּעֲלֶךְ מֵאֲרֵץ מִצְרַיִם' (תְּהִלִּים פֹּא יא) הֵינּוּ שְׁבוּכּוֹת 'אֲנִכִּי ה' אֲלָקֶיךָ' שִׁיקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה"ק בְּהַר סִינַי, בּוֹזֵה הַזְּכוּת 'הַמַּעֲלֶךְ מֵאֲרֵץ מִצְרַיִם' הוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים. אֲבָל כְּשֶׁכָּבַר קִיבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה"ק צִרִיךְ לְקַיֵּם אוֹתָם בְּשְׁלִימוּת, וְאִזְ הִיָּה לָנוּ הַגְּאוּלָּה בְּשְׁלִימוּת, שֶׁצִּרִיךְ לְלַמּוּד הַתּוֹרָה"ק וְלְקַיֵּם אוֹתָהּ, וּבֹזֵה הַזְּכוּת יִגַּן עֲלֵינוּ לְגֹאֹל אוֹתָנוּ מִהַגְּלוּת הַמֵּר וְהַנְּבוּזָה.

וְזֶה שְׁמוֹרָנוּ הַפְּסוּק לִיל שְׁמֵרִים הוּא לְה' לְהוֹצִיאִם מֵאֲרֵץ מִצְרַיִם הֵינּוּ שֶׁלֹּא הִיוּ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוֹם זְכוּת רַק לְהוֹי"ה לְהוֹצִיאִם מֵאֲרֵץ מִצְרַיִם שֶׁהַקַּב"ה רְצָה לְגַאֲלָם, וְהוּא מִשׁוֹם שִׁיקְבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה"ק לְעַתִּיד.

אֲבָל עַכְשִׁיו שְׁכַבְר קִיבְּלוּ הַתּוֹרָה"ק אוֹ תְלוּי הַכֹּל בְּנוֹ בְּקִיּוֹם וְעַסְק הַתּוֹרָה"ק, וְזֶה אִמְרַ הַלְּיָלָה הוּא לְה' שְׁמֵרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרְתָם הֵינּוּ שְׁלִדוֹרְתָם לְאַחַר שֶׁקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה"ק תְלוּי הַכֹּל בְּנוֹ, וְאִזְ הִיָּה בּוֹרְאֵי הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלִימָה בְּמַהֲרָה. וְיַעֲזוּר לָנוּ הַבּוֹרָא עוֹלָם, שִׁישְׁלָה לָנוּ בְּמַהֲרָה אֶת מַלְךְ הַמְּשִׁיחַ, בִּיחָד עִם אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, וְלִשְׁמוּעַ קוֹל שׁוֹפֵר בְּשִׁמְחָה רַבָּה, אֲכִיָּה"ר.

(מַעֲשֵׂה שְׁלוֹם' מְרַבִּינוּ שְׁלוֹם מִקְאֲמֵרְנָא)

עַה). וְכֵן אִיתָא בְּע"ח (שְׁעַר הָאֲרוֹת הַמּוֹחִין פ"ו) עֵינֵן שָׁם, וְתַבִּין עֵינֵן זֶה בְּטוֹב. לֹזֵה אִמְרַ שְׁלָקַח הוּא וְשִׁכְנוּ הַקֶּרֶב אֶל בֵּיתוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ בְּמִכְסַת נִפְשוֹת כְּנ"ל. אוֹ אִישׁ הֵינּוּ כֹּל אִישׁ שְׁאִינוּ יוֹכֵל כֹּל כֵּךְ לְכוּוֹן הַיְחוּדִים הַקְּדוֹשִׁים הַלְלוּ מַחֲמַת דַּחְקוֹת וּמְרַדּוֹת פְּרַנְסָה וְכוּצָא. אוֹ אִישׁ לְפִי אֲבָלוּ אִפְּלוּ בְּמַעַט כּוֹנֵגָה שְׁלוֹ תְכוּסוֹ וּמַתְכַּסִּים בּוֹכּוֹת הַצִּדִּיק הַכֹּשֵׁר הַנ"ל, עַל הַשָּׁה שֶׁל יִחּוּד הוּוּ עִם הַבֵּית. וְהַבֵּן.

(ב' בֵּית' מְרַבִּינוּ אֱלִיעִזֵּר צַבִּי מִקְאֲמֵרְנָא)

שְׁבַעַת יָמִים מִעוֹת תֹּאכְלוּ אִף בְּיָוִם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתֵיכֶם וְגו' (יב טו).

מִן הַתּוֹרָה כְּבִיטוֹל בְּעֵלְמָא סְגִי לְחַשְׁבוֹ כֹּאִין. כִּי בִאֲמַת כֹּל הַקְּלִיפוֹת הֵם אִין וְאִפְסֵ תְהוּ, וְאִין בְּהֵם מִמִּשׁ הַבֵּל וְרִיק. וְהוּא מַעֲיֵן הַעַתִּיד בִּיטוֹל הַקְּלִיפוֹת בְּכֹלְלוֹת. אֲבָל מְרַבְּנֵן צִרִיךְ עוֹד בְּדִיקָה. כִּי צִדִּיקִים נִדְמָה לָהֶם כְּהַר (סוּכָה נב). אִף אַחַר שְׁחִיטָתוֹ וּבִיטוֹלוֹ. כִּי הֵם הַפְּכוּהוּ לְמַהֲרָה לְעַבְדוֹת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ. וּבַחֲנִיָּה זֹאת קִימַת אִף אַחַר בִּיטוֹלוֹ. כִּי נִתְקַדַּשׁ בְּקְדוּשָׁתוֹ. אֲבָל צִרִיךְ בְּדִיקָה לְאוֹר הַנֵּר (פֶּסַחִים ב), תּוֹרָה וּמִצּוֹת אוֹר וְנֵר [כְּמו"שׁ כִּי נֵר מִצּוּה וְתוֹרָה אוֹר (מְשִׁלִּי ו כג)]. לְהַפְּכּוֹ לְקְדוּשָׁה עַל יְדֵי תּוֹרָה וּמִצּוֹת, וְצִרִיךְ בְּדִיקָה וְחִיפּוּשׁ יִתִּירָה. שֶׁלֹּא יִמְעָה אֶת עֲצָמוֹ וְלֹא יִתְמַפֵּשׁ.

(אִוְצֵר הַחַיִּים' מְרַבִּינוּ יִצְחָק אִיזִיק מִקְאֲמֵרְנָא)

תּוֹרָה אַחַת יְהִיָּה לְאֲזָרְחָ וְלִגְרַ הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם (יב מט).

רְצָה לֹמַר בּוֹדָאֵי בְּלִי סַפְק הָאֲזָרְחָ שְׁהֵם צִדִּיקִים וְחַסִּידִים קְדוּשִׁים, שְׁתוֹרְתָם מֵאִיר מִסוּף עוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, וְכֵן הֵם כְּעַבְדוֹתָם מֵאִירִין לְכֹל הָעוֹלָם, עֲלֵיהֶם אִמְרַ הַכְּתוּב הַקְּדוֹשׁ וְלִגְרַ הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם כְּלוֹמַר שִׁישְׁתַּתְּפוּ תְמִיד עִם שֹׂאֵר יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים, שְׁאִין בְּהֵם כֹּל כֵּךְ כַח הַתּוֹרָה אוֹ שְׁאִין לָהֶם כֹּל כֵּךְ פְּנֹאֵי לְלַמּוּד, שׁוּהוּ שִׁיאִמְרוּ אֲלוֹ צִדִּיקִים כְּכֹל יוֹם וְיוֹם בַּעַת לְמוֹדָם כְּכֹל לָבֶם, בְּשֵׁם כֹּל יִשְׂרָאֵל שְׁנֵהִיָּה כּוֹלְכֶם בְּתוֹכְכֶם.

(ב' בֵּית' מְרַבִּינוּ אֱלִיעִזֵּר צַבִּי מִקְאֲמֵרְנָא)

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

מי הם חייבין בתפילין והפטורים. סימן לח

ידחה קריאת שמע ותפלה, ולא יעשה כן אלא מדוחק גדול בעת הכרח גדול:

ה. מצטער מפני הקור הגדול והוא נוסע על הדרך ואי אפשר לסלק כל מלבושיו, ילבוש של ראש ויברך על מצות בלבד¹. ויקרא קריאת שמע ויתפלל, ואם אי אפשר להניח של ראש יתפלל בלא תפילין ולא יעבור זמן תפלה², כי תפלה אחר זמנה אין בה תקוה ותועלת³:

מסגרת השלחן

ד. כ"כ הלבוש (סימן נח ס"ב) וז"ל: ראיתי יש טועין כשאין להם ציצית או תפילין בבקר או כשהם בדרך ואינם יכולים להניח מחמת קור וצינה, אינם רוצין גם כן לקרות ק"ש בזמנה בהיותם בדרך בלא ציצית ותפילין, עד בואם לביתם או למלון, ושם מניחים ציצית או תפילין ומברכין עליהם וקורין ק"ש בברכותיה, ולפעמים אפילו לאחר שעבר זמנה. אבל נראה לי שהוא טעות גמור בידם, דודאי לעולם יש להקדים ק"ש בברכותיה בזמנה בכל מה שיוכל ואפילו אין לו ציצית בבגדו ולא תפילין בראשו ובזרועו, ואע"ג דאמרינן לעיל (סימן כה ס"א) כל הקורא ק"ש בלא תפילין הרי הוא מעיד עדות שקר בעצמו, אינו אלא אסמכתא בעלמא ולא אמרו כן אלא במזיד, אבל כשיש לו אונס שאין לו תפילין או ציצית מוטב הוא שיקרא ק"ש בזמנה בברכותיה אפילו בלא ציצית ותפילין משיעבור זמנה, דהא מצות ק"ש מצות עשה בפני עצמה היא ולא תלאה אותה התורה בהנחת ציצית או תפילין. ואח"כ כשיהיו לו ציצית או תפילין או כשיבוא לביתו או למלון יניחן ויברך עליהן כדי לקיים מצות עשה דתפילין, ויחזור ויקרא ק"ש בלא ברכות בעוד התפילין עליו, ולא לשם חובה רק כקורא בתורה וכו', או אם ירצה יקרא בהן פרשה אחרת או מזמור אחר מתהלים וכהאי גוונא ויצא ידי חובתו בהנחתו, שאין מצותן תלויה דוקא בק"ש שהרי הם ג"כ מצות עשה בפני עצמן, עכ"ל.

מרהיט לשון הלבוש לכאורה מיירי רק מק"ש בזמנה כדלעיל, ורבינו כתב יתפלל בלא תפילין ולא יעבור זמן תפלה. אמנם מדכתב הלבוש יקרא ק"ש בברכותיה וכו', והא חייב להסמיך גאולה לתפילה, וכן בהמשך דבריו ואח"כ יניחם וכו' או מזמור תהלים, משמע כשהוא לאחר התפילה, דהיינו שיקרא ק"ש ויתפלל בלא תפילין כמש"כ רבינו. ע"ע בא"ר (סימן נח סק"ה) ומשנ"ב (שם סק"ה).

ה. ע"ע מה שהאריך רבינו בזה בהיכל הברכה (בראשית צד:) ובזוהר חי (ח"ב שצח).

ז. חתן ושושביניו⁴. וכותבי תפילין ותגרי תגריהם בזמן הזה כולם חייבים לילך ולהתפלל בצבור ולקרא שמע ולהניח תפילין כדרך כל ישראל, כי זה הוא עיקר יהדות קריאת שמע ותפלה ותפילין, ובמצות הנזכרים לעיל אין כוונתנו כל כך לשמים, ולא ידחה קריאת שמע ותפלה בזמן הזה⁵, אלא מפני מצוה עוברת כגון מת מצוה וכדומה, המשכיל ישקול בפלס דרכו אם אי אפשר על ידי אחרים והוא מצוה עוברת

א. בשו"ע (ס"ז) כתב - חתן ושושביניו (פי' ריעיו השמחים עמו) וכל בני חופה, פטורים משום דשכיח שכרות וקלות ראש. בתשובת הרמ"א (סימן קלב אות א') בא"ד כתב - כתב הטור סי' ק"ו וז"ל: כל הפטורים מק"ש פטורים מן התפלה וכל החייב ממילא חייב בתפלה. וא"כ חתן שחייב בזמן הזה בק"ש מטעם שכלנו אינן מתכוונים בזמן הזה, ה"ה שחייב בתפלה מהאי טעמא. וכ"ש בני החופה ושאר שושביניו גם בתפילין חייבים, שאע"ג דתנינן שפטורים מן התפילין ושם אין לחלק בין ימיהם לזמן הזה דלאו בכוונה תליא מילתא, מ"מ נראה מאחר שקורין ק"ש ומתפללין חייבים ג"כ בתפילין, דהא כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו (ברכות יד:), והא דקאמר בגמרא דפטורים מתפילין היינו בימיהם שהיו מניחים התפילין כל היום בלא ק"ש, אבל בזמן ק"ש מאחר דחייב בק"ש חייב בתפילין שלא יהא כמעיד עדות שקר בעצמו, וזה מבואר, עכ"ל. ועיין במג"א (סק"ז) שחולק על הרמ"א ע"ש. אמנם בעולת תמיד (סק"ח) כתב - שנתפשט המנהג בזמן הזה בארצות אלו דחתן וכל בני החופה קורין ומניחין תפילין ומתפללין. וכן בברכ"י (סק"ה) כתב - ועתה במקומנו המנהג פשוט שהחתן ואביזריה מניחין בחופה מיום הראשון עד יום השביעי, וכדבר מור"ם בתשובה (סי' קלב), וק"ש שלא ביאר זה כאן בהגהה. מובא במש"ב (סקכ"ג).

ב. כתב רבינו במעשה ארג (ברכות פ"ה מ"ב) - מי שעיקר מחשבתו דבוקה למעלה אין לו סירדא מענינים חומרים, ובזמן הזה קורין הכל כי בלאו הכי קריאתן משפה ולחוי.

ג. שו"ע (סימן כו ס"ב) כתב - אם אינו מניח אלא של ראש לבד, מברך עליה על מצות תפילין לבד. הגה - ולדידן דנוהגים לברך בכל יום שתי ברכות, מברך על של ראש לבד שתי ברכות. עיין מה שהאריך רבינו בסימן כה סק"ד, דנקט להלכה כדעת הב"י ע"ש. וע"ע בסימן כו ס"א.

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו זי"ע

סיפור בהמשכים (א)

לְמַעַן תִּהְיֶה תִּזְכָּרְתָּ הוֹי"ה בְּפִיךָ כִּי בְּיַד הַזְּקָה הוֹצֵאתָ הוֹי"ה מִמִּצְרַיִם (יג י).

גיסיו הפץ אף הוא לסייע בעבודת האכסניה. אלא שחותנו מנע זאת ממנו בכל מחיר. "לקחתי אותך לחתן בחור גאון בתורה ולא בתור פועל עבודה... השאר לישב על אדני התורה והחסידות, ואנו כבר נסתדר בעבודת המקום". הלפו שנתיים ור' מרדכי נחלה מאד. או החליט ירחמיאל להושיט יד מסייעת באכסניה. מששמעה זוגתו כן שאלה אותו: "ותורה מה תהא עליה? אימתי תספיק לשבת וללמוד?" "אל דאגה" נענה ירחמיאל "בוודאי לא אונח את לימוד התורה. רק שעות מועטות ביום אעזור בניהול האכסניה וביתר שעות היום אמשך ללמוד. במוחני כי העבודה באכסניה לא תמנע בעדי מלהמשך ולשבת על אדני התורה והיראה".

ר' מרדכי: "עד כאן! ותו לא! לבתי הצעירה אקח כבר חתן בחור ירא שמים מופלג בתורה ובחסידות אשר לעולם לא יצא לעסק בענייני מסחר כלל. מה גם שבעבודת האכסניה כבר מצויות די והותר ידיים מסייעות ואם כן חתני הצעיר יוכל לישב ביום ובלילה על מבועי התורה והחסידות באין מפריע".

משהגיעה עת הודים, מצא ר' מרדכי לבתו חתן כלכבו, את ירחמיאל הלמדן והחסיד אשר בד כבד עם גאונותו העצומה נודע בשערים במידותיו הטובות וכלבו המוב והרחום כלפי כל נפש מישראל.

לאחר נישואיו המשיך ירחמיאל האברך הצעיר לישב על אדני התורה והיראה כשהוא סמוך על שולחן חותנו בניקולייב. הוא אמנם התיגע בתורה אבל כמו

אכסנייתו המרווחת של ר' מרדכי מהעיר ניקולייב שבמזרח גליציה עמדה על אם הדרך בואכה לבנו. כל יהודי עובר ושב באשר הוא מצא את מקומו באכסניה זו, כשר' מרדכי עומד עליו לשמשו. ולא ר' מרדכי לבדו נהג כן. את מצות הצדקה והגמ"ח בד כבד עם הכנסת אורחים, השריש גם בבני ביתו, שיהגו כמותו.

שנים רבות עמל ר' מרדכי לבדו בניהול האכסניה, אבל משהודקן, נאלצו גם בניו וחתניו הגדולים להשתלב בעבודת האכסניה, לסייע לאבי המשפחה. הדבר היה אמנם למורת רוחו של ר' מרדכי, שכן הפץ שבניו וחתניו ישבו רק על מבועי התורה והחסידות, אבל מכיון שניהול האכסניה היה קשה עליו לבדו, נאלצו הללו לסייע בעדו. ואולם כאשר הגיעה בתו הצעירה לפרקה, החליט

הרה"ק רבי דוד בן רבי שלמה מלעלוב זצ"ל ז' שבט תקע"ד

תולדותיו

לערך שנת תקי"ו בעיר ביאלא שבפולין בבית הרה"ק רבי שלמה זצ"ל ולאשתו הרבנית מרת רבקה ע"ה, נולד להם בנם היקר מחמד עיניהם, ונקרא שמו בישראל דוד. משפחת רבי שלמה היתה משפחה מיוחסת חוטר מגווע ישי דוד מלך ישראל חי וקיים, בבית אביו נתגדל הנער דוד ומשחר ילדותו ניכרו עליו גיווני קדושה, ומסופר בעת שערכו גלות האחים הקדושים הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א בעל הנועם אלימלך יחד עם אחיו הגדול הרה"ק רבי משולם זושא מאניפולי זיע"א, ונדו מעיר לעיר ומקום למקום, באחת ממסעותיהם בעת שעברו העיר ביאלא עמדו לפוש בבית רבי שלמה, ובראותם הנער דוד הקטן גילו לאביו כי נשמה גבוהה הביא לעולם, ומגדולי הדור יהיה כשיגדל, ולגדלות נוצר להיות מושיען ואהובן של ישראל.

בצל הנועם אלימלך

משחר נעוריו דרך על דרך העבודה, ומסופר שקודם התקרבותו אל הרבי רבי אלימלך, עסק ביגיעה בתורה ובעבודה, ואחז בדרך הפרישות והסיגופים, ואף קיים תשובת הקנה שש שנים, אחר כמה שני התבודדות, הוסיף טהרה על טהרתו ונסע אל עבר ליז'ענסק על שבת קודש, ערב שבת קודש בבואו לקבל שלום מרבי רבי אלימלך, החזיר הרבי פניו ממנו, ואמר: מי זה שריחו נודף רע ומלאו ליבו לבוא אל ביתי, ליל שבת קודש אחר התפילה חשב אולי מקרה היה, וניגש לקבל שלום ולברך ברכת שבתא טבא, אך הדבר הנ"ל חזר על עצמו, בצפרא דשבתא לא הלך רבי דוד אל בית מדרשו של הרבי רבי אלימלך אחר שהדבר נשנה פעמיים, הגיע עת רעוא דרעוויין פיעמו ליבו לשמוע דא"ת, ונכנס בלאט בחסות החשיכה אל שלחן הרבי רבי אלימלך, בבואו שמע קול הרבי קול חוצב להבות אש אומר: יש אנשים מלאים בתורה ובעבודה וכו', ורוצים שאושיט להם רוח הקודש, אך עליהם לדעת שאסור שיהיה להם שום פניה ומחשבת פסול בשעת עבודתם, רבי דוד כששמע הדברים פרץ בבכי זמן רב, עת מוציא שבת קודש קיבלו רבי אלימלך בסבר פנים יפות, ואמר לבנו רבי אלעזר: הנה איש אחר עומד לפנינו, ומאותו היום נהפך רבי דוד לחד מגדולי תלמידיו המובהקים של הרבי רבי אלימלך, ובית הרבי היה לביתו עד ליום בו עלה נשמת רבו לגני מרומים.

בצל החוזה מלובלין

אחר הסתלקות רבו הראשון רבי אלימלך, כיתת רגליו אל עבר בית תלמידו וממשיך דרכו רבינו הרה"ק רבי יעקב יצחק הורוויץ זיע"א החוזה מלובלין, בבית רבו בלובלין היה נחשב בין גדולי וזקני התלמידים, וכמים הפנים אל הפנים העריצוהו רבו הקדוש. ומעשה שהיה: פעם אחת ורבי דוד יחד עם בנו רבי משה עלו לרגל בבית רבם, בחצרו של רבו היה חדר מיוחד שהוקצה לרבי דוד בכל עת בואו אל רבו, וכן בפעם הזאת נעצרה העגלה בפתחה של אותו חדר ורבי משה מתחיל לפרק החפצים מעגלה אל תוך החדר, ואביו

מבאר רבותינו

בעזה"י אכתוב מעשיות מה ששמעתי מפי מורי הקדוש רבי אליעזר צבי זללה"ה מקאמרני מה ששמע מפי אביו הקדוש זללה"ה,

מעשה אחד שמעתי מפיו הקדוש. בעיר אחד במדינת פולין היה איש צדיק ושמו רבי דוד מלעלוב, והיה דרכו למכור חלב, והוא היה צדיק ניסתר וגדול וקדוש, והצדיק הקדוש הזה הלך למנוחתו לחיי עולם הבא, ושבק בן תלמיד חכם גדול, ולא ידע משום דבר של עסק פרנסה, כי כל ימיו נתן לו אביו הקדוש הנ"ל פרנסה, וחשב בדתו, הנה שמעתי שהרב הקדוש רבינו מאטלי מטשארנאביל, מפרנס הל"ו צדיקים הנסתרים, אפשר יפרנס גם אותי, ונסע לדרכו, לבוא אל רבינו הקדוש רבי מאטלי מטשארנאביל זכ"ע זללה"ה, והנה רבינו הקדוש הזה הרבי רבי מאטלי, היה דרכו שבא אביו הקדוש בכל לילה מעולם העליון, ולמד עמו תורה ועבודה, והלך איזה ימים שלא בא אביו הקדוש ללמדו כמנהגו, והתחיל להתענות ולשבור לבבו, ואמר בלבו בודאי חטאתי חטא גדול, עבור זה אבי הקדוש אינו רוצה לבוא אצלי, והתענה כמה ימים עד שנחלש מאוד, עד שבא אביו הקדוש רבינו הקדוש רבי נחום בעל 'מאור עינים', ואמר לו בני מה זה אתה מרעיש עולמות על שאין אני בא אצלך, תדע בני שאין בך שום חטא שעבור זה איני בא, רק שנפטר הצדיק הנסתר ר' דוד מוכר חלב, וכבדו אותו שיאמר דרשה שבעים יום, והוצרכו כל הצדיקים שבגן עדן העליון לבוא לשמוע הדרשה שלו ועל כן לא יכולתי לבוא, ועד שיכלו השבעים יום הנ"ל לא אבוא אצלך, ואח"כ אבוא כמקודם. ובוה הלילה שראה את אביו הקדוש הנ"ל, ואמר לו כנ"ל, בוה הלילה בא בן רבי דוד הנ"ל מהדרך, ובא לעיר טשארנאביל, ובבוקר בא אצל רבינו הקדוש רבי מאטלי זללה"ה, ושאל אותו מאיזה מקום הוא, ומה טיבו, וסיפר לו כל לבו שהוא בן רבי דוד מוכר חלב הנ"ל, ואמר לו, הרי אתם בן הקדוש הנורא הזה שאמר לי אבי הקדוש בלילה, והשיב אותו על כסאו, לפני כל האנשים שהיו אצלו, ואמר להם שיתנו לו פדיונות ומתנות, כראוי לבן צדיק וקדוש הנורא הזה, ומאז היתה לו פרנסה, וכן יעזור לנו השי"ת.

(היכל כאורה מהרה"ק רבי אשר דאם זצ"ל תלמיד רבינו הדמשק אליעזר מקאמרנא זיע"א)

רבי דוד נכנס לבית רבו הקדוש לקבל שלום, אדהכי והכי נעצרה עוד עגלה על יד פתחה של אותו חדר, וממנה ירדה הרה"ק רבי קלונימוס קלמן זצ"ל בעל ה'מאור ושמש', גם הוא מגדולי תלמידי הרבי הקדוש מלובלין, שגם הוא היה דרכו להתאכסן באותו החדר, בעת שעלה לרגל בבית רבו, רבי קלמן בראותו את רבי משה עומד ופורק סחורה לתוך החדר גער בו על שהוא משיג גבולו, רבי משה אשר לא ידע מה לעשות הלך אל אביו שעמד עוד בבית החיצון לפני חדר רבו, וסיפר לו כל הדין דברים שיש לו עם רבי קלמן, הפטיר רבי דוד ואמר: אי"כ אל נא תפרק את העגלה אלא רתום את הסוסים ונחזור חזרה הביתה, כשראה רבי קלמן איך שרבי דוד ובנו עולים על העגלה ופניהם אחרנית

לצאת מהעיר, צעק לפניהם ורצה לפייסם, אך הנעשה אין להשיב והאב והבן עזבו את לובלין מקודם שנתנו אפילו שלום לרבם הקדוש, חלשה דעתו של רבי קלמן ונכנס אל רבו הקדוש להשיח צערו, ומי יודע עם רבי דוד לא יקפיד על כך, נענה רבו הקדוש ואמר: האמת כשרבי דוד נוסע אלי הרי ביחודים קדושים שלו פותח לי את כל שערי שמים עד ההיכל העליון, ובאמת כילה לעשות כל זאת עוד בעמדו בבית החיצון, ושוב לא היה לו מה לעשות בכאן, וחיפש איזה אמתלא לחזור לביתו, ואי"כ אין לך על מה לדאוג ובודאי לא יקפיד עליך, והוסיף ואמר הרבי הקדוש: רק בהתגלות משיח צדקיני אז יתגלה ויכירו וידעו כל באי עולם מה הוא גודל יקר קדושתו של רבי דוד.

בצל הרה"ק מפינטשוב

בבית החוזה מלובלין התוועדו יחד שנים מתלמידים, ה"ה רבי דוד מלעלוב יחד עם ריעו וידידו רבינו הגאון הקדוש רבי אברהם מרדכי מפינטשוב זיע"א חותן רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א בעל ה'היכל הברכה', יחד למדו והעמיקו בתורה ובעבודה ממה שקיבלו מרבותיהם הקדושים. אהבה נסתרת שררה בין שני הצדיקים, ומסופר שפעם אחת הגיע רבי דוד לשבות על שבת קודש בפיינטשוב בצל ידידו וריעו, בעצומו של השבת אמר רבי דוד לרבי אברהם מרדכי: שיתאמץ בתפילתו עד שיביא הגאולה, השיב לו רבי אברהם מרדכי: הנה עוד לא בא העת לביאת משיח צדקיני ואין עתה הזמן לדחוק הקץ ולאמץ להחיש הגאולה.

אחד מהנשמות הגדולות שהוציא רבי דוד מעמקי הקליפות וקירבו לאביו שבשמים, היה נשמת הדוקטור ברנהרד אשר לימים נתפרסם בשם הבעל תשובה המפורסם הרה"ק רבי חיים דוד מפינטרוביץ זצ"ל, אחר שזכה להכניסו תחת כנפי השכינה, לקחו והביאו אל בית רבו בלובלין להשיח עין פקחא עליו, אמר לו הרבי הקדוש: אין אני יכול לפעול לו כלום, אלא שלחהו לפיינטשוב בבית רבי אברהם מרדכי שישים עינו עליו, למעלה משתי שנים היה הדוקטור בבית רבי אברהם מרדכי והדריכו ועלה אותו על דרך המסילה העולה בית ה', עד שנעשה אדם גדול וצדיק נשגב.

לעלוב

בעיר לעלוב איווה למושב לו, ומשם נתפרסם שמו, כאביהן ואוהבן של ישראל, דורש טוב היה לחסידיו ואנשי מעשה שהסתופפו בצילו, למען לא יחסר המזג וכל אחד יהא פרנסתו בריוח ובניקל, סיפורי מופת התהלכו במשעולי העיר, כל אחד ואחד פרק את לבבו הנשבר בפני רבי דוד, עד להסתלקותו לשמי רום ביום ז' שבט תקע"ד, ציון קדשו נהפך לאבן שואבת לבאים לישועה ולהצלחה.

השאר אחריו: בנו מ"מ הרה"ק רבי משה, רבי נחמיה, רבי אביגדור. זכר צדיקים לברכה.